

22 november 1972
weekblad 2e jaar nr. 47

België fr. 20
Nederland f 1,50

lmao

MAC

NIEUWE SERIE: VROUWEN IN DE GESCHIEDENIS
HENRI GUILLEMIN

**Jef Geeraerts:
IK BEN EEN BEEST**

Omslagverhaal

JEF GEERAERTS: IN EEN BOS KAN IK DE DIEREN RUIKEN

Jef Geeraerts gaat de stal binnen, bij zijn geliefd paard Horos. Zijn voeten doorwoelen het stro en hij slaat het beest met een ruwe tederheid op de snuit. „Hoe gaat het met je, zot, rotzak? Je haren zijn zo lang. „Horos, wit met grote bruine vlekken, snuift nerveus. Geeraerts brengt het dier buiten, zadelt het op en verdwijnt dan galloperend in de verte. We zien hem langs de zwarte zoom van een bos rijden. Hij is ginder geheimzinnig gelukkig, terwijl de stalmeester Arthur Massart hem nakijkt.

— Telkens wanneer Jef een nieuw boek van de pers heeft, ben ik de eerste die er een krijgt, zegt Massart vantussen zijn gerolde sigaret en zijn bruine brokkeltanden. Hij heeft ook over me geschreven in zijn *Brieven rondom Liefde en Dood*.

Ik vraag hem: wat denk je over de boeken van Jef?

— Ze zijn somwijlen wat aangebrand. De eerste koude dag van de herfst waait scherp over het grasplein. Geeraerts brengt zijn paard terug met veel gezweet, hijgende ademwolkjes en snokken aan de teugel. Hij is bevredigd, uitgeraasd. Toch

was het paard nog niet fel genoeg. Te laat op het jaar: het gras is „te flauw” geworden en het dier haalt er geen kracht meer uit. We zijn nu al een hele dag samen en de ontmoeting valt hem mee.

’s Ochtends ontving hij ons op de flat van zijn ouders, in Antwerpen. Hij deed de deur open en stond daar met een groot, behaard bovenlijf bloot. Een grijze astrakanmuts stopte zijn kaal hoofd lichtjes vorstelijk weg.

— Ik ben pas terug uit Azië. Maar daarover wil ik nog niets zeggen, wat de journalisten mij ook vragen. Ze zoemen rond

mijn kop als lastige muggen.

Hij heeft iets sluipends in zijn manier van lopen, alsof hij nog net uit een Afghaanse tempel komt. Sjouwt vriendelijk met koffie en drank rond. Zijn ouders kijken met veel belangstelling en zeer onwetend toe. Vader Geeraerts, die altijd met garages- en taxis bezig is geweest, wil in de loop van de voormiddag wel kwijt dat Jef altijd een bout met een „linkse draad” is geweest.

— *Geeraerts*: Ik praat nog niet graag over *Gangreen 2*, *De Goede Moordenaar*. Ik heb het boek geschreven tussen februari

JOURNALISTEN. Ze zoemen als muggen rond mijn kop.

en begin september van dit jaar, in een koorts en met veel eenzaam leven. Ik ben nu bezig er, voor de zesde druk, fouten en overstatements uit te halen.

Het gesprek is pas bezig of hij begint al over zijn eigen gezond, sterk lijf. Hij zal naar Luxemburg gaan bij dokter Clément (die ook in *Gangreen 2* rondloopt) en daar een verjongingskuur halen: zuurstof in het bloed spuiten, kwartsbestralingen en zomeer. Je blijft er drie jaar verschrikkelijk vitaal van en Adenauer deed het ook. „Ik heb Clément in Kongo nog veel geholpen door hem geiten te leveren voor zijn serums”.

— *Ben je nooit meer teruggekeerd naar Afrika sinds je vertrek in 1960?*

— *Geeraerts:* Nee, het is genoeg geweest. Genoeg levensgevaar, moord en Belgische uitbuiting. In mijn geest is Kongo nu een lui, onbekwaam en corrupt land geworden. Ik heb gezien hoe ze elkaar konden uitmoorden en met welke wellust”. Hij roept nu pang... pang... pang! zoals kinderen die krijgertje spelen.

— *Hoe zou dat komen, al dat moorden in Afrika?*

— *Geeraerts:* Onze koloniatie was pure verovering die heel oude structuren verwoestte: de samenhang van mensen op basis van bloedmoederschap en trouw aan de clan.

Bruidschat betaald

Om echt Afrikaans te leven, zoals de zwarten dat gewoon waren, had je grote, afgezonderde gebieden nodig en daarin kleine groepen. In die ruimte werd de natuur gevreesd en aanbeden en van de voor-

vaderen gedroomd. De oudste van de clan kon de verbinding tot stand brengen met de geest van de voorouders. Hij had het gezag op leven en dood, beheerste de ceremonies van het huwelijk en ging in naburige stammen de vrouwen vragen. De koloniatie heeft dat allemaal weg willen vagen en daardoor verwarring gebracht. Toen zij ten einde liep was er niet veel meer van het oude gewoonterecht in orde. Daarom brak een eskalatie van moorden los. Allemaal bloedwraken die niet geregeld waren. Ook om mijnentwil zijn na mijn vertrek nog een paar missionarissen vermoord, om mij te wreken. Het waren immers de paters die me mijn zwarte vrouw Mbala, voor wie ik de bruidschat had betaald, hadden doen verliezen, en ik was nu eenmaal ritueel opgenomen in de stam van de Bokoi. Mwembu, mijn bloedbroeder waarover je veel leest in *Gangreen 2*, heeft mij trouwens in alle doodsvaar bijgestaan en me gered. Als we samen op militaire patrouille waren, vormden we een clan die zijn kracht moest bewijzen, een biologische overlevingsruimte.

— *Nu praat u weer over de krachtenleer van de Bantoe. Pater Tempels heeft hem uitvoerig beschreven.*

— *Geeraerts:* Voor de zwarte heeft alles kracht: de wolken, de wind, de stenen, de bomen, en de levende wezens. De kracht kan goed of kwaad zijn. Met allerlei magische middelen moet je proberen ze voor je te winnen. En het is heel belangrijk te bewijzen dat je zelf ook kracht hebt: veel velden en vrouwen hebben, veel dieren doden op de jacht, veel mensen in de oorlog. Daarom is *Gangreen 2* in onze ogen vaak zo wreed. Maar in die van zwar-

(zie vervolg blz. 88)

De wereld is een vruchtbare vrouw

Gangreen 2 brengt het vrijwel rechtlijnige verhaal van Geeraerts' wedervaren in wat destijds Belgisch-Kongo heette. Het boek begint op 20 april 1959 en eindigt op 16 maart 1960. Die periode had de auteur in *Gangreen 1* overgeslagen. Uitleg werd daarvoor niet gegeven. Wel liet de auteur vermoeden dat hij ervoor terugschrok de gebeurtenissen uit die tijdspanne publiek te maken. De verhalen die in *Gangreen 2* staan, vertrouwd je inderdaad slechts aan het papier toe, wanneer je ze al een beetje voor jezelf verwerkt hebt. De onverbloemde uitstalling van gepleegd geweld op negers en tussen de negers onderling is niet van aard om bij de lezer sympathie te wekken voor de heldmoordenaar. Wat roept deze man ter verontschuldiging in? Kan hij zich wel vrij maken van schuld? Hij opereerde toch als militair in bevolen dienst! In *Gangreen 2* gaat het niet om schuld of boete, maar wel om de brutale historische werkelijkheid dat het Beest in de mens op regelmatige tijdstippen als een fataliteit toeslaat. De documenten over de afslachting van Oradour, My Lai en Stanleystad, die achteraan in het boek afgedrukt staan, hebben niet de bedoeling de daders van schuld vrij te pleiten door te zeggen dat er overal in de wereld gemoord en zinloos gefolterd wordt. Integendeel, zij bevestigen dat de gruwelen die in de strijd tussen de Lulua's en de Baluba's plaats hadden en die de Speciale Mobiele Compagnie op de inlanders uitvoerde, geen toevallige uitbarstingen van kollektieve wraak en woede waren, maar dat zij op huiverachtige wijze laten zien met welk een systematische nauwkeurigheid het Monster-mens zich kan openbaren.

Een ander hoofdgegeven uit *Gangreen 2* is de passie voor My, een vrouw die de kracht van de erotische vervoering ervaart als een tweede geboorte. De haast biologische metamorfose waartoe zij door de held gebracht wordt, betekent voor haar de totale bevrijding. De geslachtsbetrekkingen, zoals Geeraerts die beschrijft, horen thuis in de sfeer van geweld, hoezeer ze ook als intermezzo's van vertederende afwisselen met de scènes van brutaliteit. De associaties tussen sex en wapens grijpen wel naar een diepere beleving waar leven en dood door de kracht zelf van

de erotiek in elkaar vloeien, zoals op het hoogtepunt zelf van de geslachtsdaad.

De stijl van het boek is niet te beschouwen als een zuiver literair element. Vooreerst heeft Geeraerts zijn belevenissen doelbewust in een literaire vorm gegoten, waardoor hij te kennen geeft dat het schrijven op zichzelf voor hem onmisbaar is: het zich zuiveren van het verleden, niet in een soort opwelling van een onhoudbaar schuldbesef, maar door een strak volgehouden poging tot klaar denken over het menselijk bestaan. Dit denken funktioneert maar in zoverre het gedreven wordt door een stelselmatige bewustwording van het eigen verleden. In die zin is dit denken, waarvoor in de felheid van de aktie geen plaats is, een zelfoverwinning. Hier is geen sprake van verdoezeling of poëtisering van het verleden, maar van de nauwkeurige weergave van het avontuur. De grote krachttoer van Jef Geeraerts als stylist is dat hij als een regelmatige en volle toeren draaiende motor, volgens een volkomen harmonisch taalritme, de meest extreme ervaringen en situaties helder beheerst en toch in al hun felheid of zachtheid weergeeft. Waarschijnlijk wordt dit samengaan van concentratie en vaart in de hand gewerkt door het feit dat in Geeraerts' wereld geen plaats is voor intellectuele gekompliceerdheid. Nergens lijkt deze man geremd.

Wanneer Geeraerts de verhaalvorm verkiest en bij voorbeeld niet de documentaire roman (zoals hij wel doet voor *Oradour* of *Stanleystad*), dan is het omdat hij zijn persoonlijke betrokkenheid op de gebeurtenissen zo rechtstreeks mogelijk wil meedelen. Bewijzen wil hij niet. Dat doet hij alleen aan het slot van het boek, maar dat is voor hem persoonlijk niet essentieel. *Oradour* is alleen maar belangrijk als argument achteraf.

De hele wereld van Geeraerts is opgebouwd vanuit een centraal staand ik, dat door een beperkt aantal relaties, waarin de vrouw een kapitale rol speelt, om zich heen ruimte poogt te scheppen. Door de hevigheid van de ervaringen met de anderen, krijgt dit ik een haast absoluut karakter en komt het in verzet tegen alles, wat het bestaan beperkt en tot de alledaagse levenloze sleur herleidt. Vandaar het bijna lichamelijke protest en de agressiviteit tegen het schijnleven van de administratie, tegen de militaire hiërarchie die in *Gangreen 2* verpersoonlijkt wordt in kolonel P., de gewezen opperbevelhebber van de basis van Kamina. 't Besef van dit leugenachtige, korrupte, d.w.z. levensonechte bestaan, vervult Geeraerts met een bijna grenzeloze weemoed: „Veel vroeger, nog in België, waar ik mij doorlopend verzette

OVERLEVEN. Maar je moet er een sterk, instinktief lijf voor hebben.

tegen een cultuur, die me toen reeds hol, leugenachtig en vervelend leek, had ik vaak buien van Grenzeloze Weemoed gehad, dan liep ik hele dagen zwijgend rond, bleef tijdens zomerse regendagen gewoon in mijn bed liggen, verlangde naar honderd hijgende vrouwenlichamen, monden, borsten, geuren ach, al het onbestemde van de wereld, en ik walgde van het bedrijvige, absurde gedoe der volwassenden...". Mu en Mbala uit *Gangreen 1* zijn als mythische gestalten niet te begrijpen zonder dit verhevigd verlangen van een ik dat zich gevangen voelt binnen de eigen grenzen van het bestaan dat door dood en aftakeling bedreigd wordt en zich volledig tracht te realiseren in hoogtepunten van liefde en geweld, waar de dood synoniem is van het verabsoluteerde leven dat door de dijken van het geordende maatschappelijke bestaan breekt.

Figuren die meer op de achtergrond blijven zijn sergeant-majoor Mwembu en de chauffeur van de kompaniekommandant, Lisangi. Zij liggen buiten het onmiddellijke relatieveld van Geeraerts en bestaan buiten hem om. Hij heeft ze niet „gemaakt“, zoals hij met My deed. Zij is immers een stuk van de mythische werkelijkheid geworden waarin haar partner leeft. Dat geldt niet voor Mwembu of Lisangi, die wel door een grote solidariteit in de aktie en vooral door hun kunde en trouw tot in de dood met hun luitenant verbonden zijn. Geeraerts is voor mij een belangrijk schrijver omdat hij in de onmenselijke gruwel van het bestaan, het contact met de mens niet verliest.

Een laatste fundamentele relatie met de wereld is de natuur, die in *Gangreen 2* minder dan in de vorige boeken op de voorgrond komt, maar die toch overal aanwezig is. Het gaat in de eerste plaats om de tropische natuur. Veel dieper nog is zij de schoot van leven en dood, een vruchtbare vrouw. In die vizie is zij niet los te trekken van de andere gegevens van het verhaal.

Het wereldbeeld van Geeraerts wordt beheerst door de fundamentele krachten die op aarde werkzaam zijn, de dood en het leven. Het is geen toeval dat juist die oergegevens uitgespeeld worden tegen een maatschappij en een sociaal-economisch bestel dat het bestaan van die krachten bij het individu miskent en er daarom ook zo goedkoop mee omspringt wanneer het erom gaat de gevestigde orde ten koste van veel leed in stand te houden. Die gedachte en dat protest vormen het sociaal aspect van Geeraerts' vitalisme dat anarchisme heet.

Lit. *Gangreen 2*. De Goede Moordenaar, Paris Manteau, 1972.

ten zou het een bijna heilig boek kunnen zijn. Het symbool van de kracht zijn de tanden en de huid van de luipaarden, en de klotten van de dieren. Dat verklaart veel scènes uit mijn boek.

Een olifant, met twee schoten

— *Azië heeft een kalmerende afkeer van geweld. Was je wel op je plaats in India en Afghanistan?*

— *Geeraerts:* Ook in Azië is er geweld. De zachtheid van Gandhi is een verzinzel. Overal waar hij kwam spreken, brak telkens een storm van geweld los. En wij, afstammelingen der Kimbren en Teutonen hebben een oerlaag van geweld in ons. Als jouw dochttertje verkracht wordt, wat wil je dan ten koste van alles? Die vent dood slaan! Ik zou krankzinnig worden als ik hem niet doodschoot. Het geweld zit in ons, in Sicilië, Albanië, Corsica.

Hij vertelt dit met schokken van zijn bovenlijf, gekweld. Zijn vel verpinkt soms zenuwachtig, zoals dat van een paard.

— *Maar kenden uw zwarten dan geen liefde, geen affektie, buiten de clan?*

— *Geeraerts:* Beminnen onze mannen hun vrouwen? Ik heb genegenheid gezien in Afrika bij vrouwen die een kind kregen en het voedden, en ook af en toe tussen man en vrouw. Maar dat was dan veel echter en met minder woorden dan bij ons.

— *Je spreekt over kracht. Maar in je boek heb je helemaal niet de allures van een echte chef. Je danst met je mannen mee rond het vuur.*

— *Geeraerts:* Ik was de enige die door de zwarten zo goed aanvaard werd. Overdag ging ik er met de vuist op, wanneer ze niet opschoten met hun brug. Ik reed rond met een zware BMW-motor (maakt roem-vroem-geluiden met zijn polsen) en met een zwarte op het tweede zadel. Ik deed vaak vierhonderd kilometer per dag, zodat ik voortdurend last kreeg vanwege de administratie omdat ik weer niet op kantoor was. Ik palaverde in het Lingala met de dorpsbewoners en in hun eigen woordenschat (klotten, laffe honden, moedige luipaarden) en woonde hun rituele feesten bij. Honderden hebben geprobeerd met ze op jacht te gaan. Alleen ik mocht dat. Ik ben ingewijd in de stam van de Bokoï toen ik net een olifant met twee schoten gedood had, na een achtervolging van tien uur. En tijdens mijn militaire veldtocht tegen de Baloeba's roken mijn zwarte soldaten instinktief dat ik verstand had van machinegeweren, radiatoren, munitie en proviand. Daarmee was ik een

HOROS. Als je me verlaat, zul je dit paard doden.

echte leider. Voor de blanken was ik bijna een outlaw.

Ze hebben me alleen niet durven kraken omdat gouverneur Spitaels het voor me had. Hij wist ook dat ik vijftintig in plaats van vijftien dagen op tournee was. En dat ik op één dag mijn boekhouding deed. De ambtenaartjes hadden daar vijf dagen voor nodig omdat ze geen vier en twintig uur aan een stuk konden werken zoals ik. Ik heb militair materieel en zelfs een vliegtuig moeten stelen om mijn opdracht tegen de Baloeba's te kunnen vervullen. Ik was een echte condottiere van een privéleger. Als ik de reglementen niet overtrad ging ik eraan.

— *Ben je echt met dat vliegtuig neergestort, met Mwembu aan één parachute?*

— *Geeraerts:* Kijk hier.

Hij toont luttelens in zijn been. „Hier ging het erin en daar kwam het er uit. Mensen die zeggen: het is maar literatuur, daar heb ik niets mee te maken”.

Heb je dat naschrift over My Lai, Oradour en de Duitsers, en de actie van onze para's in Stanleystad misschien gepubliceerd om de bedenking de pas af te snijden dat geweld als in Gangreen 2 alleen maar primitief Afrikaans kan zijn?

— *Geeraerts:* Ik heb dat in mijn boek gezet om de ogen te openen. Onze helden in Stan hebben zich gedragen als beesten. Als de overheid zou zeggen dat het niet waar is, publiceer ik honderd vraaggesprekken met soldaten die hebben meegedaan. Ze moesten zich onmenselijk gedragen, anders gingen ze er zelf aan. De kolonels die de operatie leidden hadden vooraf trouwens op zestig gesneuvelden gere-

MACHT. Ik was de leider van een privéleger, van een gewapende bende. God, wat een machtspositie.

kend. Dat de para's schoten op al wat bewoog in de huizen en duizenden zwarten hebben afgeslacht was normaal. Maar van dat schijnheilige gedoe achteraf moet ik kotsen. Ze hebben zelfs niet durven bekend maken dat één van de drie gesneuvelde para's door zijn eigen maats stomweg uit een boom is geschoten, terwijl hij een antenne aan het plaatsen was. Dat en My Lai en Oradour heb ik beschreven om aan te tonen dat elke gewapende groep zich dierlijk gedraagt en dat moord aanstekelijk is. Dat het een roes teweeg brengt. Of heb je nooit gehoord van dat experiment over Misdaad en Politiek? Ze deden het allemaal, rechters en fatsoenlijke advocaten, de stroom opdrijven tot 440 volt, terwijl hun proefslachtoffers aan het schreeuwen waren achter de glazen ruit. Hitler boeit me.

— *Niet zo groots, als politieke opvatting.*

— *Geeraerts:* Ik heb er geen. Ik kan alleen denken aan mijn medemensen in deze tijd. (Wijst door het raam naar betonnen flatstapels). Hoe kunnen ze nog gelukkig worden? Hoogstens nog een sekonde liefde de vrijdagavond, omdat ze op zaterdag kunnen uitslapen. We rennen, altijd sneller, naar een punt waarop de boel zal springen. Naar „een tijd waarin geld en delfstoffen meer belang zullen hebben dan liefde, waarin de mens zijn handen niet meer zal kunnen wassen met water, waarin lucht ademen moeilijk zal worden en de aarde ons zal verraden”. Dat is een Indisch vers van vijfduizend jaar oud.

— *Maar je onderschat toch het vermogen van de managers om de dingen goed te organiseren. Ze doen het nu zelfs al met de geldstroom over de hele planeet. Inflatie en zo. Dat is toch onvoorstelbaar knap.*

— *Geeraerts*: Er zijn dingen waar ze net te laat zullen mee komen. De Rijn krijgen ze niet proper, de rotzakken. Omdat ik zie hoe onaantastbaar de Macht is geworden, deze Mogol, deze Kafka-bedreiging, ben ik wanhopig en trek ik me terug. Ik wil er helemaal niets meer mee te maken hebben. Als er straks een gaswolk boven Antwerpen komt aangedreven, rijd ik foetsie naar de Ardennen. Alles wat me kan kanaliseren, daaruit trek ik me terug: de schrijversbonden, het leger (ik heb ontslag genomen als officier en daarover doen ze vreselijk dik) en heel wat vriendenkringen. En ik ben wanhopig omdat ik de mensen niet meer kan helpen, terwijl ik zie hoe hun rust stelselmatig kapot wordt gemaakt. Dat ze toch eens allemaal zouden zeggen, één week maar: verrek! Dan lag het spel in duigen. Dertig topmannen neerschieten in hun huizen zou ook al genoeg zijn om het systeem te doen barsten.

— *Maar de dagjesmens, die voor zijn potje geluk vecht, houdt blijkbaar toch van dat systeem.*

— *Geeraerts* (stuift woest op): ze zijn geen moment creatief meer. Gisteren liep ik een warenhuis binnen en daar liepen vrouwen rond met hun naamkaartje op de borst gespeld, voor de „Operatie zonder Fout”. Ze moesten slaafs en beleefd doen. Ik kreeg bijna de tranen in mijn ogen. Arme vrouwen, dacht ik, wat doen ze toch met jullie. Zelfs jullie meisjesnamen worden publiek gemaakt voor de klandizie. Wat een aanslag op de persoonlijkheid!

De enige gelukkige periode in een kinderleven loopt van één tot zes jaar. Dan komt de school, het nagelbijten, de kauwgom en het wiebelen op de stoel. Geen enkel zenuwstelsel kan onze manier van leven dragen. Gevoelige mensen, zoals kinderen zijn, moeten eraan kapot. En de machten die dat alles beheersen zijn niet persoonlijk meer, ze zijn abstrakt geworden. De macht en het gezag zijn een supermarkt.

In zijn ogen staat nu een wild, verdrietig mededogen.

— *Je ontkent gewoon dat er organisatie nodig is, voor voedsel en kleren en warmte. We zijn met drie miljard.*

— *Geeraerts*: Wat voor voedsel? Korrupte eieren en korrupt brood. Chemie. Dat van die drie miljard is waar, maar ik verwijt onze prominenten dat ze ons

het hopeloze van de toestand niet uitlegen. De vervreemding tussen de mensen wordt bewust vergroot door leugens. We worden geregeerd door ouderlingen.

De waakzaamheid van het beest

— *Maar dat diffuus gevoel van totale weigering helpt toch geen enkele medemens?*

— *Geeraerts*: Het is niet diffuus, maar bewuste ervaring. Gangreen 1 beschreef het inferno met de vrouw. Gangreen 2 de hel van het geweld, van een passie en de *repos du guerrier*. Gangreen 3 zal de schok duidelijk maken tussen het oerleven dat ik in Kongo leerde en mijn eigen

OPDRACHT. Gangreen 2 is opgedragen aan Frans en Anna, de ouders van de schrijver.

blanke cultuur die ondraaglijk is. Die mijn huwelijk kapot maakte en me verbaasd deed zeggen: wat doen die mieren hier eigenlijk? Dat verhaal zal heten: *Het Huis tussen de Schedels*. Daarna komen nog Gangreen 4 en 5: *De Straat van Genade* en *De Heilige Drievuldigheid*. Maar dat is voor morgen. Een tijd lang zet ik geen woord meer op papier. Ik wil me opladen (Hugo Claus doet dat te weinig) en rondreizen. Naar Londen en Parijs vliegen als ik daar zin in heb. Vergeten dat ik in 1966 geen cent bezat en dat ik nu een

hopeloze schrijver ben, die het hart van de wereld niet kan treffen. Toch zal ik ermee doorgaan om hem, zoals Louis-Paul Boon het zegt, een geweten te schoppen. Vóór een groot boek scherp ik eerst mijn beitel met wat korte verhalen. Dat is een moeilijk genre: een baksteen aan een elastiekje hangen. Eén verkeerd woord en het spel valt.

— *Dus je wilt toch nog hervormen, voor verandering pleiten. Je bent mee opgetrokken met de stakende mijnwerkers in Limburg.*

— *Geeraerts*: Toen dacht ik nog dat verandering mogelijk was. Maar nu kom ik uit India, waar ze kinderen laten krepere op de trappen van een duur hospitaal voor vogels. Het onrecht komt van alle kanten op je toe gesprongen omdat democratie macht is, macht korrupt maakt en totale macht totaal korrupt maakt. Dat heb ik gevoeld als militair in Kongo, als leider van een gewapende bende, met een ongeloflijke machtspositie. Ik heb toen gedood en platgetrapt. Ik zou het nu niet meer doen. Tegenover de machtswereld heb ik alleen de waakzaamheid van het beest overgehouden. Ik voel me beter thuis bij de beesten. Als je straks met me in het bos gaat, zul je zien dat ik ze ruik.

Ik kon niet slapen

— *Maar dat is allemaal zo onsamenhangend. Is er dan nergens een ordenend beginsel in dat leven van je?*

— *Geeraerts*: Vorderen in het leven is vorderen in de inwijding. Daar zit de samenhang. Vorige week is mijn oom gestorven. Ik zat naast zijn kist en dacht na over de dood. Het was een schok, een inwijding. Wat ik gezien heb in India was er ook een. Het besef dat de draad die door alle godsdiensten loopt dezelfde is. Het bedevaartsoord Benares waar ze al die lijken verbranden aan de oevers van de stroom, dat is Lourdes. De Brahmanen, met hun leugens, hun goedgevoede buik, hun dienaren en hun witte parasols die van de armste mensen roepies krijgen voor hun gewijde woorden, dat zijn de priesters van overal. Dat is de kerk, de enige geldtruit ter wereld die nog durft bedelen.

— *Zo, de oudleerling van de Jezuiten is antiklerikaal geworden.*

— *Geeraerts*: Nee, dat is niet meer zo. In de jumbo-jet heb ik uren lang interessant gepraat met een priester. Die wist het immers ook niet meer. De hel, de hemel, de biecht, dat was allemaal niet meer geldig zei hij. Ik antwoordde hem: wanneer zullen jullie dan vergiffenis vra-

gen voor die terreur van vroeger? Ik kon daar als kind soms niet van slapen. Vergeet het, wuifde hij weg. Maar ik leerde hem Marcuse: de veerkracht van een goed bewustzijn is de studie van het verleden.

De inwijding is sterker dan de priesters. Toen ik, pas zestien, man werd gemaakt door de joodse vrouw waarover ik in mijn Brieven vertel, veranderde ik werkelijk. Na de ontmaagding wist ik opeens heel zeker dat ik nooit meer van iets of iemand bang zou zijn. Dat de vrouw belangrijker is voor de man, dan de schijnprobleempjes van de Sociëteit van Jezus. Mijn leraars hadden het trouwens gemerkt: „Er is iets gebeurd met u, meneer Geeraerts, ga te biechten”. Maar ik heb nooit meer gebiecht. En toen ze schuine opmerkingen maakten over de joden, (ze wisten het, ze volgden je overal) zei ik ze vlakaf in hun gezicht dat Kristus en Maria ook joden waren. Mijn vrouw, mijn oudere minnares, was het enige echte middel om te ontsnappen aan de samenleving. Dat is nog altijd zo. Mijn Nachtvogel, mijn My (de vrouw uit Gangreen 2) is nog altijd mijn passie. Dat is zeldzaam. Gewone liefde is veroordeeld om tijdelijk te zijn en verveling te worden. Wie dat ontkent liegt wetens en willens.

— Als jij over liefde schrijft, hangt daar

altijd een sfeer van pijn en geweld over. De oud-Griekse thanatos, de dood.

— Geeraerts: Liefde, geweld en dood gaan samen. Het orgasme is een kort moment zuivere dood. En dood is de enige zekerheid. In het orgasme ligt een pover middel om aan de dood te ontsnappen: je beleeft het samen met een ander mens en dan is het geen dood meer.

Een voorwereldlijke vrouw

Zijn ouders, twee lieve mensen die altijd hard gewerkt hebben, zitten verbluft en bewonderend naar „Jos” te kijken en te luisteren. Ze beginnen ongeveer te weten wat in zijn flamboyante kop rondspookt. Zijn moeder wil wel bekennen dat ze veel verdriet gehad heeft van Jos, toen hij een jongen was. Maar ze heeft altijd beseft wat een goed hart hij had en dat je hem zijn vrijheid moest laten. Jef wil nu een foto met Frans en Anna, zijn ouders. Hij gaat morgen een groot verjaardagsfeest voor ze aanrichten en dan verdwijnen naar Knokke om lang geen mensen meer te zien.

Hij neemt ons mee naar zijn kamertje. Uit een la haalt hij gekleurde naaktfoto's van My: een donker, Spaans wezen dat goed met geweren kan omgaan. Hij staat

er lief, gulzig naar te kijken en haalt ook een brief vol lippenrood uit zijn portefeuille.

— Maar waarom toon je dat nu. Waarom zo uitpakken?

— Geeraerts: Ik wil je doen begrijpen dat My een magische, voorwereldlijke vrouw is. Voor mijn vertrek naar Azië zag ik haar nog eens. Ze droeg een lange leren jas en werd door mijn paard Horos in de weidraad gegooid. De dure mantel was helemaal gescheurd. In plaats van woedend te worden op Horos drukte ze haar lipstick af op zijn snoet. En ze zei: als je mij verlaat zul je dit paard doden. Zo is en zo spreekt Nachtvogel. Een wezen dat voor een stukje welvaart in dit trieste land niet wil betalen met haar persoonlijkheid.

— Dat is makkelijke taal voor mensen met geld. Kan een Vlaams schrijver rijk worden van zijn boeken?

— Geeraerts: Ik heb veel geld nodig om veel vrijheid te hebben. Ik moet dertig, veertigduizend frank per maand hebben om gewoon te leven. Maar ik hecht me daaraan niet. Waar het op aankomt is niet te hebben maar te zijn. Ik wil alles weggeven als ik maar kan zijn.

— Die wilde vrijheid van Geeraerts en van Nachtvogel, daar kan een hele samen-

Alitalia

STELT VOOR:

KERSTMIS IN ETHIOPIË

15 dagen voor 30.990 Bfr. - op basis van 15 personen - vertrek 20 december

KERSTMIS IN THAILAND

7 dagen voor 18.510 Bfr. - op basis van 4 personen - vertrek 23 december

RONDREIS DOOR ZUID-AFRIKA EN MOZAMBIQUE

17 dagen voor 38.950 Bfr. - op basis van 12 personen - vertrek 15 februari 1973.

EGYPTE

9 dagen voor 13.820 Bfr. - op basis van 15 personen - vertrek 19 december.

Louizalaan 23 — 1050 BRUSSEL

Tel. (02) 37.31.78

Frankrijklei 70 — 2000 ANTWERPEN

Tel. (03) 32.76.63

Ik heb belangstelling voor Egypte - Zuid-Afrika - Ethiopië - Thailand

Naam:

Adres:

Gemeente:

Telefoon:

Mijn reisbureau:

leving toch nooit van genieten. Het is niet de mens die rechten heeft, maar de kudde. Nu spreek ik in jouw taal.

— Geeraerts: Ja.

Hij wordt nu dromerig en een beetje toonloos. Ik sta achter hem en zie zijn portefeuille te hoog in de achterzak van zijn jeans zitten. Als ik 'n beweging maak om hem er dieper in te duwen, grijpt hij, achter zich, bliksemsnel mijn polsbeen.

— Geeraerts: Ik voel het. Als 'n poot een beweging maakt, die ik niet kan zien, signaleert mijn instinkt 't. Ik ben 'n beest.

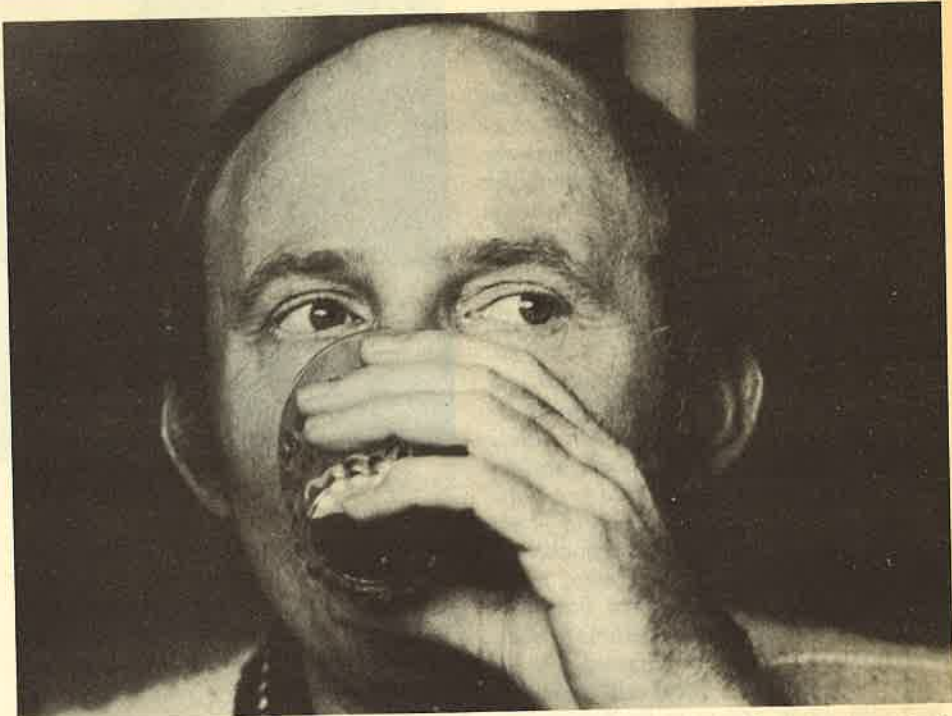
Wij rijden nu in een afgejakkerde Saab naar de paardenstallen in Wommelgem. Onderweg maakt hij zich zorgen over Horos. Hij zal te wild zijn, de smeerlap. Hij is in twee maanden niet bereden geweest en ik verbied iedereen hem te bestijgen.

Weg, valse teef

In de koffer van de wagen rammelen de geweren. Er ligt een prachtige longgrif le bij waarmee My hem bierflesjes van het hoofd schiet.

— Geeraerts: Ja, ik houd van wapens. Niet omwille van de macht die ze geven, niet om een mening op te dringen, want dat is nazisme. Wapens moeten dienen om je uit een situatie te bevrijden, om niet de sigaar te zijn. (En hij kan het weer niet laten pang! pang! te roepen).

Dan komen we bij de paarden. Uit een van de staldeuren steekt een witte Poolse merrie haar uitgebluste kop met slonzig grijs haar buiten. Pas op, ze bijt, zegt Geeraerts in het voorbijgaan en hij sist de merrie toe: weg, valse teef. Dan komt hij bij Horos en streelt zijn dier, bijna

BLOEDBROEDER. Ik werd ingewijd na het doden van een olifant, met twee schoten.

in tranen. En hij doet denken aan het vers van Demedts: *gij zijt mijn paarden en ik heb u lief, lijk al wat ruikt en sterk is en gemeend...*

Als hij Horos berijdt is Geeraerts eventjes de wereld vergeten waarin hij geen held meer kan zijn. De astrakanmuts staat koppig op zijn schedel gedrukt, terwijl zijn benen korte bevelen geven aan de flanken van het keizerlijk beest. Nadien gaan we bier drinken in het huis van Tuur

HART. Gewone liefde leidt onherroepelijk tot verveling. Alleen passie kan blijvend zijn.

Massart en zijn zonen. Daar wordt de taal gebruikt van boerenmensen die broeders weten te worden rond een veulen. Geeraerts: „hier wordt harder gereden dan op de paarden zelf”. De rit heeft hem bleek en zenuwachtig gemaakt. Zijn geblokte sproethanden kneden zichzelf voortdurend. Heel traag rijden we met de wagen naar zijn bungalow in de dennebossen van Schilde, waar hij dit jaar *Gangreen 2* geschreven heeft.

Geeraerts: Ik rij maar veertig, om kalm te worden. Hij praat nog wat over zijn vader die zo intelligent is en over Frans Van Mechelen die hij niet lust „met zijn half gemarineerde haring-lach”.

Het gaslampje

In het bos rond de bungalow heeft de storm een boom half ontworteld. We leggen hem omver met een zware bijl en een prachtige Skandinaafse zaag. In het huisje is alleen gaslicht en een koelkastje op gas. Overal staan lege wijnflessen. Er is hout voor het vuur en ook gedroogde dennekegels. Op een klein tafeltje staat een pan met afgekluisde varkensribben. Er zijn ook twee veldbedjes. Geeraerts zont zijn hoofdkussen, waarop My gisteren nog geslapen heeft. Dan toont hij het huis en de tuin.

Geeraerts: Hier heb ik het boek geschreven. De bungalow wil ik nu aan iemand overlaten. Toen ik aan het schrijven was heb ik hem gekamoufléerd met dennekakken, opdat niemand zou merken dat ik er was. Mijn vrouw kwam maar af en toe op bezoek. Schrijven is niet overdag

leraar zijn en 's avonds de kous verder breien. Schrijven is één geweldige gisting, die eruit moet breken. Hij neemt de bijl, springt onverwacht op een terrastafel toe en klieft met een geweldige slag het mooi houten schrijfblad in twee. Dat is dan weer opgeruimd. We gaan binnen, maken vuur in een kachelkje en drinken brandewijn die ergens in het buitenland klandestien gestookt is door de boeren. We gaan onder het gaslampje zitten. Het licht valt geel, fosforachtig op zijn kale hoofd. We zijn nu net onder safari-jagers in de tropen.

— *Vertel eens hoe dat gegroeid is, die inwijding bij de Bokoï. De beste Afrikanisten kunnen niet geloven dat je aan rituele feesten in de wouddorpen mocht deelnemen. Ofwel hebben de zwarten een show voor je opgevoerd, ofwel beschrijf je het allemaal zo geweldig uit ontgoocheling omdat je, net zomin als alle andere blanken, de Bantoe hebt kunnen bereiken.*

Hij probeert nu met veel details te doen begrijpen hoe echt het allemaal was en begint dan opnieuw, vanaf zijn aankomst met zijn jonge vrouw in de Kongo van 1954.

— *Geeraerts: Het hele schip was dood van de zeeziekte. Alleen ik en de vrouw van een dokter hadden er geen last van. In de stormende golf van Gascogne bedreven we de liefde in een reddingssloep die over en weer slingerde. Mijn vrouw en haar man lagen te spugen in een kajuit. Dan naderden de tropen geleidelijk. Na de ontschepping vloog ik meteen naar de brousse, naar Boemba. Daar moest ik een huis bouwen en een weg van acht kilometer maken. Zonder Lingala en met 400 man, honderdtwintig kilometer van de bewoonde wereld. Ik moest buffels schieten om mijn mensen te voeden.*

Ik had een hut in het woud en een boy die eieren kookte. Het was mijn eerste ervaring van verantwoordelijkheid en van onzekerheid die je moet verbergen. En direkt was er het sterke contact met de dieren waarop ik jaagde en de natuur. Ik was daar altijd buiten. Ik was daar graag. Na twee jaar begon ik door te dringen, zoals geen ander, in het leven van de Bokoï, in het dorp Bombala, chefferie Banda. Daar ben ik bloedbroeder geworden. Ik, met mijn drie strepen van administrateur-assistent en elke morgen vlaggegroet. Ik droeg het uniform van gewestbeheerder en voelde mij inderdaad elite-ambtenaar, vertegenwoordiger van koning Boudewijn en van het gezag in Afrika.

— *In Gangreen 1 wurg je op het einde een neger, met zijn gezicht in het zand. Je schrijft dat het uit wraak was en uit woede „tegen de laffe Belgische regering*

ZACHT. Ik heb ook wel tederheid meege- maakt, bij de zwarten.

SULTAN. „Als ik geld had, kocht ik dit paard ook en dan had ik er twee”.

die weigert te vechten voor dit prachtige land”. En in *Gangreen 2* heb je het voortdurend over de onbenulligen die geen begrip hadden van de prachtige zwarte, waar jij dan toch weer op sloeg. Wat voor een koloniaal was je dan eigenlijk?

— *Geeraerts: Het was daar een uitbuitingskolonie. De grote fout is geweest dat we de negers niet hebben willen vormen. Op tachtig jaar tijd kan je uit die bende toch wel een stel universitair kweken, zoals de Fransen en de Britten dat gedaan hebben. Ik had geen vals medelijden met de Kongolezen, toen ik hen aan het helpen was om van hun land iets te maken. Maar het geniepige België muisde er vanonder toen de opstand binnen en buiten de grenzen van Kongo te groot werd. Belgen zijn kleine makelaars, arrangeurs. Ze kunnen nooit iets geven om dan, iets groots te maken en te krijgen. We hebben hier niets, zelfs geen onderwereld. De dag na mijn terugkeer uit Afrika ben ik hier van verdriet meteen een boek beginnen schrijven, een slechte dikke kanjer. Hij heette: *Vurig Water* en uitgeverij Manteau heeft het manuscript nooit gewild.*

Ik heb dan maar wat voortgeleefd met mijn achttienduizend frank pensioen per maand, de negentigduizend frank biljetten, die ik als een dik pak in mijn achterzak had meegebracht en van mijn ouders, die altijd mild zijn geweest. Mijn vader zei: ik geef liever met een warme dan met een koude hand.

In 1963, de dag na de deliberatie van mijn eerste kandidatuur Germaanse talen aan de Brusselse Universiteit, heb ik mijn vrouw verlaten. Mijn studies heb ik afge- maakt om beter Nederlands te leren, om beter te schrijven. Mijn proefschrift ging over de koloniale roman in de zuidelijke nederlanden. Maar het diploma ligt nog ergens in de kluisen van de VUB. Je moet vierhonderd frank betalen om het papier waar je zo voor gezweet hebt af te halen. Dat ze het opstoken.

FRANS VERLEYEN ■